

$$G \frac{M_1}{a_{cn}^2} = \frac{M_{\oplus}}{M_1} \left(\frac{a_{cn}^2}{(a_1 - a_{cn})^2} - \frac{a_{cn}^2}{a_1^2} \right) = 81,3 \cdot \left[\left(\frac{88733}{384400 - 88733} \right)^2 - \left(\frac{88733}{384400} \right)^2 \right] \approx 3.$$

Бачимо, що приливна сила в три рази перевищує силу притягання стаціонарного супутника до Місяця. Відповідно, такий супутник не може існувати і необхідно шукати інші способи трансляції всемісячного телебачення, ніж супутникове телебачення на Землі.

Використана література:

1. *Артихович В.* Розвиток образного мислення: формування навичок творчо-дослідницьких здібностей / В. Артихович // Завуч (Шкільний світ). – 2006. – № 2.
2. *Білик Н.* Організація учнів профільних класів на наукову діяльність / Н. Білик, Л. Михайлик // Директор школи (Шкільний світ). – 2006. – № 23-24.
3. Веб-сайт “Астроосвіта” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://astroosvita.kiev.ua/>– (Сайт астрономічної освіти)
4. Веб-сайт “Астрономічна обсерваторія” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.observ.univ.kiev.ua> – (Сайт Астрономічної обсерваторії Київського національного університету імені Тараса Шевченка).
5. Веб-сайт “Астрофізичний портал.” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://afportal.kulichki.com/index.files/index_3.htm/– (Сайт “Астрофізичний портал”).
6. *Камин А.* Обучение через исследование / А. Камин // Педагогическая техника. – М. : НИИ школьных технологий. – 2006. – № 2.
7. *Слюсаренко А.* Формування навчально-дослідницьких умінь старшокласників / А. Слюсаренко // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2006. – № 4.

Моговая А. М., Мирошниченко Ю. Б. Космические исследования, связанные со спутниковым телевидением и третьим законом Кеплера.

В данной статье рассматривается возможность проведения космических исследований, связанных со спутниковым телевидением с целью формирования системного научного мышления старшеклассников.

Ключевые слова: космические исследования, спутниковое телевидение, законы Кеплера.

Mogova A. M., Miroshnichenko Y. B. Space researches, related to satellite television and third law of Kepler.

Possibility of leadthrough of space researches, related to satellite television with the purpose of forming of system scientific thought of senior pupils is examined in this article.

Keywords: space researches, satellite television, laws of Kepler.

УДК 378.018.43

Мойко О. С.
Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ ЯК ПРОБЛЕМА СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті розглянуто і проаналізовано структуру професійних компетенцій вчителя інформатики та розкрито зміст її окремих складових.

Ключові слова: професійна компетентність, вчитель інформатики, навчальний процес.

Європейська та світова інтеграція України в контексті Болонського процесу активізує реформаційні процеси в галузі вищої освіти, спрямовані на досягнення рівня

світових стандартів. Однією із сучасних тенденцій у професійній підготовці фахівців є визначення результатів освіти через професійну компетентність, розробці якої приділяється значна увага дослідників різних галузей знань як в Україні, так й у світі. Навчання та компетенції людей стають найважливішим цінностями сучасної цивілізації та інформаційного суспільства, заснованого на знаннях. Ці тенденції висувають на перше місце постать учителя інформатики, професійна підготовка і компетентність якого, є важливими чинниками розвитку інформаційного суспільства.

Сьогодні розробляються стандарти та моделі підготовки фахівців різного профілю, результати якої сформульовані у термінах компетентностей. Це дає змогу формувати у студентів готовність до майбутньої професійної діяльності, відповідну мотивацію навчально-пізнавальної діяльності, ціннісні ставлення до процесу та результатів такої діяльності, необхідні особистісні якості, їх загальну культуру, а також уникнути надмірної деталізації навчальних досягнень студентів.

Відповідно до нових вимог, підлягає перегляду процес підготовки сучасного вчителя [1; 2], у тому числі й з точки зору формування у нього відповідних соціально та професійно-значущих компетентностей. Це, як зазначено у Програмі впровадження компетентнісно-орієнтованого підходу в навчально-виховний процес [3, с. 104], є вагомим фактором, що впливає на процес впровадження компетентнісного підходу у систему освіти взагалі.

Професійна підготовка вчителів інформатики стала предметом вивчення в 90-х роках ХХ століття: проаналізовано концепції шкільного курсу інформатики (О. Кузнецов, М. Лапчик та ін.); розроблено методичні системи навчання інформатики в середній школі та вищих навчальних закладах (М. Жалдак, Н. Морзе та ін.); використанню інформаційних технологій у навчанні присвячено роботи В. Бикова, Р. Гуревича, О. Меньяйленка, І. Підласого та ін. Зазначимо, що вказані праці враховували притаманні для певного часу вимоги до знань, умінь і навичок студентів та відповідне навчально-методичне й програмне забезпечення, які у наш час значно змінилися. Окремі аспекти формування професійної компетентності вчителів інформатики розглядаються в роботах С. Ракова, Т. Тихонової, Г. Шугайло та ін.

Основні теоретико-методологічні положення підготовки фахівців на засадах компетентнісного підходу розкрито в роботах В. Байденка, І. Зимньої, Н. Кузьміної, Ю. Татура, Ю. Фролова, А. Хуторського та ін. Проблеми формування професійної компетентності вчителів представлено у дисертаційних дослідженнях вітчизняних науковців В. Баркасі, С. Демченка, М. Елькіна, В. Калініна, Л. Карпової, Г. Мельниченко, Ю. Пінчук та ін.

Незважаючи на значну кількість праць, присвячених професійній підготовці вчителя інформатики [4–7], багато питань залишаються не вирішеними, зокрема потребує подальшого дослідження питання визначення переліку основних компетентностей вчителя інформатики, необхідних для його повноцінного життя та професійної діяльності у сучасному інформаційному суспільстві.

Мета статті – проаналізувати структуру професійної компетентності вчителя інформатики і розкрити зміст її окремих компонентів.

Сьогодні у відповідності із соціальними вимогами змінюються підходи до результату професійної підготовки педагогів. Однією з пріоритетних тенденцій удосконалення професійної освіти стає компетентнісна орієнтація, тобто орієнтація на набуття майбутніми спеціалістами певного рівня професійної компетентності вже у процесі навчання.

Формування професійної компетентності майбутнього вчителя інформатики ми розглядаємо як процес оволодіння стійкими, інтегрованими, системними знаннями з педагогіки, психології, інформатики, методики її викладання та умінь застосовувати їх в нових ситуаціях, властивостями особистості, здатності досягати значних результатів в

професійній діяльності.

Аналіз основних досліджень, що стосуються визначення переліку та змісту професійних компетентностей вчителя, дає змогу зробити висновок про те, що формування професійних компетентностей учителя передбачає набуття ним ґрунтовних знань з навчального предмету, методики його навчання, дидактики, психології, педагогіки, розвиток педагогічних умінь, які пов'язані з діями вчителя у різних педагогічних ситуаціях, формування необхідних особистісних якостей, комунікативних навичок, наявність потреби самовдосконалення і саморозвитку.

Для того, щоб розкрити зміст професійних компетентностей вчителя інформатики, спочатку проаналізуємо основні функції вчителя інформатики у школі та ті задачі, які йому доведеться розв'язувати у професійній діяльності.

Провідною функцією вчителя інформатики, як і всіх вчителів загалом, є навчальна функція. Тому вчитель інформатики повинен володіти ґрунтовними знаннями з інформатики на досить високому рівні, значно вищому ніж той, що забезпечується вивченням лише шкільних курсів, рівні його компетентностей повинні відповідати сучасному стану предметної галузі, він повинен володіти методологією видобування нових теоретичних знань та їх використання на практиці у своїй професійній діяльності.

Вчитель інформатики має бути обізнаний з методикою та дидактичними принципами навчання інформатики, вміти розробляти свою власну методику, добирати і створювати педагогічно-доцільне і виважене програмно-методичне забезпечення навчального процесу. Виходячи з розуміння психологічних особливостей учнів, вчитель повинен вміти допомогти їм розкрити їхній творчий потенціал, вибрати індивідуальний освітній маршрут [8].

Не менш важливою функцією вчителя інформатики є організація і управління навчально-виховним процесом, здійснення моніторингу, оцінювання і аналізу результатів навчання та виховання. Дуже часто вчитель інформатики також є головним інженером, координатором з питань впровадження та використання сучасних ІКТ у навчальному процесі в школі.

Використання Інтернету, електронної пошти ставить перед вчителем інформатики завдання формування в учнів етики спілкування за допомогою електронних засобів, основних уявлень про дистанційні форми навчання, що є компонентами соціальних та навчальних компетентностей школярів [8].

Враховуючи процес профілізації старшої школи, широке використання методу проектів, інноваційних технологій навчання у школі, вчитель інформатики повинен мати належну підготовку і з природничо-математичних предметів. Особливе місце у цьому розумінні займає математика. Це обумовлено тим, що методи математики використовуються для побудови і вивчення моделей збирання, зберігання, опрацювання, подання, передавання, використання інформаційних ресурсів, що становить теоретичний фундамент інформатики взагалі. Крім того, методи інформатики проникають у глибини математики, впливаючи на деякі риси стилю, техніки та змісту математичної діяльності [9, с. 37].

В зв'язку з швидкими темпами розвитку інформатики та засобів ІКТ, великого значення набуває здійснення вчителем інформатики дослідницької діяльності у галузі інформатики як науки і навчального предмета у школі (здійснення пошукової, наукової діяльності, вивчення досвіду вчителів-новаторів тощо).

Таким чином, формування професійних компетентностей вчителя інформатики передбачає набуття ним компетентностей у галузі інформатики та суміжних з нею дисциплін, методики навчання та дидактики, психологічних і педагогічних основ здійснення навчально-виховного процесу, дослідницької діяльності та педагогічного спілкування, що визначає якість його професійної діяльності [8].

Відсутність єдності у визначенні поняття “професійна компетентність”

безпосередньо впливає на існування різних наукових підходів щодо розуміння її структури.

На думку М. Жалдака, Ю. Рамського, М. Рафальської [8] систему професійних компетентностей вчителя інформатики можна подати як сукупність взаємопов'язаних загальнопрофесійних та предметних компетентностей, компоненти яких відображені на рис 1.

Структура професійно-педагогічної компетентності розглядається в роботах Л. Зеленської, А. Коноха, В. Саюк, О. Спіріна та ін. Л. Зеленська виділяє такі складники професійно-педагогічної компетентності викладача вищого навчального закладу, як спеціально-фахову, загальнокультурну, психолого-педагогічну та аутопсихологічну [10, с. 10]. В. Саюк зазначає, що “структура професійної компетентності вчителя – це складна інтегрована система, яка складається із взаємопов'язаних і взаємозалежних компонентів та елементів: мотиваційний, когнітивний, операційний, особистісний” [11, с. 21].

Н. Радіонова та А. Тряпціна [12] професійну компетентність вчителя визначають як інтегральну характеристику, яка визначає здатність вирішувати професійні проблеми та типові професійні задачі, що виникають в реальних ситуаціях професійної педагогічної діяльності, з використанням знань, професійного та життєвого досвіду, цінностей та схильностей. Компетентність завжди “виявляється” в дії, діяльності, поведінці та вчинках, не можна побачити “невиявлену” компетентність. Професійна компетентність вчителя виявляється при вирішенні професійних задач.

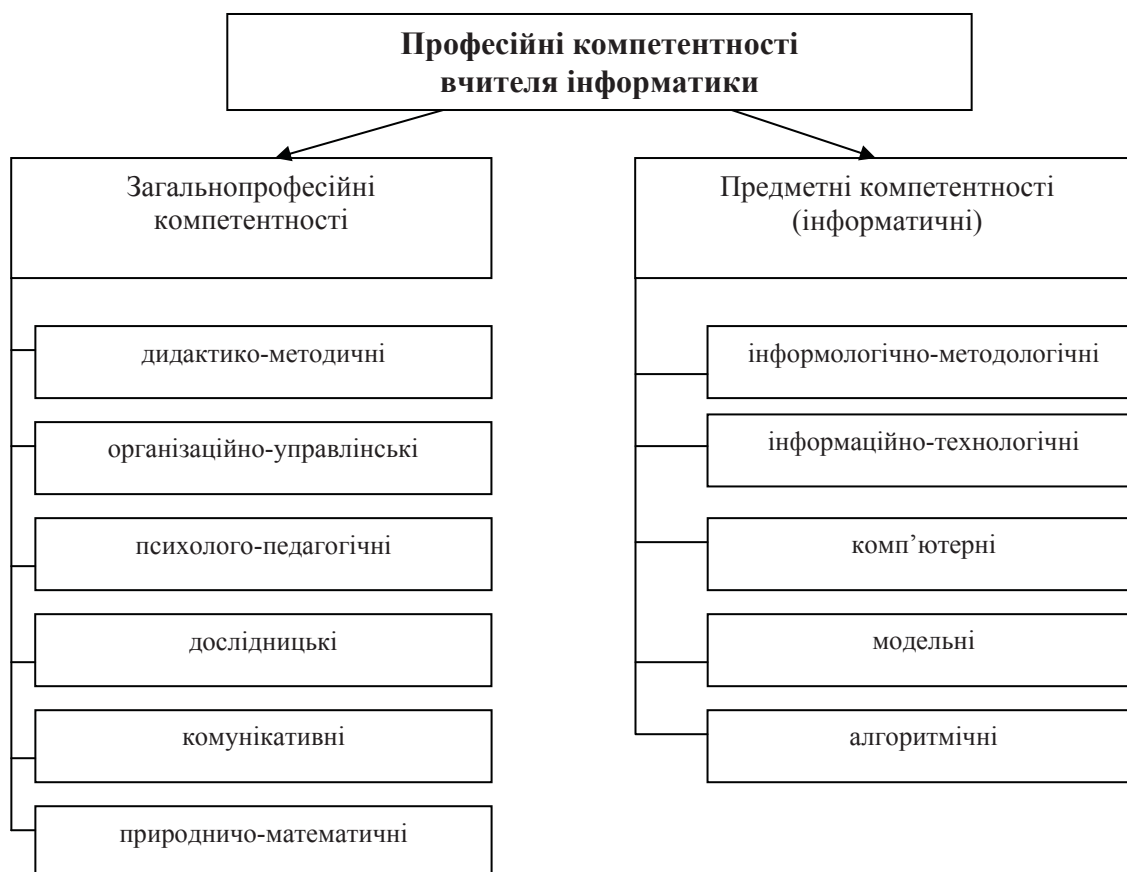

Рис. 1

Розуміючи професійну підготовку як процес професійного розвитку, оволодіння досвідом майбутньої професійної діяльності, можна визначити, що компетентний

спеціаліст завжди орієнтується на майбутнє, передбачає зміни, орієнтований на самоосвіту. Особливістю професійної компетентності є те, що вона реалізується в сьогоденні, а орієнтована на майбутнє.

Згідно з [12], *професійна компетентність* – це сукупність ключових, базових та спеціальних компетентностей.

Ключові компетентності – це компетентності, що необхідні для будь-якої професійної діяльності та сприяють успіху людини у сучасному мінливому світі.

Базові компетентності відображають специфіку певної професійної діяльності (педагогічної, медичної, технічної та ін.)

Для професійної педагогічної діяльності базовими є компетентності, які необхідні для організації професійної діяльності в контексті вимог до системи освіти на певному етапі розвитку суспільства.

Спеціальні компетентності відображають специфіку конкретної предметної чи надпредметної професійної діяльності. Спеціальні компетентності можна розглядати як реалізацію ключових та базових компетентностей в межах навчального предмета, конкретної галузі професійної діяльності.

Усі три види компетентностей взаємопов'язані та розвиваються одночасно, що забезпечує становлення професійної компетентності як визначеної цілісної, інтегративної особистісної характеристики спеціаліста.

О. Ларіонова [13] в структурі професійних компетентностей вчителя виокремлює:

- інформаційно-методологічна компетентність;
- методична компетентність;
- соціально-комунікативна компетентність;
- особистісно-валеологічна компетентність. цілому.

Основою для такої класифікації стали провідні сфери життя людини в сучасному суспільстві та обов'язкові сфери діяльності вчителя. Кожна з груп компетентностей передбачає сформованість базових компетентностей, які складаються з менш узагальнених компонентів, що розкривають специфіку групи в цілому.

Дещо по-іншому підходить до структурування загальнопрофесійних компетентностей вчителя А. Маркова [14]. До складу загальнопрофесійної компетентності вчена включає процесуальні та результативні компоненти. У процесуальних виокремлюються педагогічна діяльність, педагогічне спілкування та особистість вчителя; в результативних – навченість та вихованість учнів.

Н. Кузьміна [15] структуру професійно-педагогічної компетентності вчителя визначає наступним чином:

- методична компетентність щодо способів формування знань, вмінь і навичок учнів;
- соціально-педагогічна компетентність у сфері процесів спілкування;
- диференціально-психологічна компетентність у сфері мотивів, здатностей і спрямувань учнів;
- аутопсихологічна компетентність у галузі переваг і недоліків власної діяльності й особливостей власних особистісних якостей;
- спеціальна і професійна компетентність у сфері тієї дисципліни, що викладається.

Підсумовуючи, зазначимо, що в структурі професійних компетентностей вчителя інформатики можна виокремити такі складові:

– *ключові компетентності* (адже, в першу чергу, вчитель є людиною, тому сформованість ключових компетентностей дозволить йому успішно діяти й жити в сучасному світі) [16]: навчальна; соціальна; загальнокультурна; здоров'язберігальна; ІКТ-компетентність; громадянська; підприємницька;

– *загальнопрофесійні компетентності*: методична; науково-дослідницька; психолого-педагогічна; організаційно-управлінська; комунікативна; ІКТ-компетентності;

– спеціальні професійні (з конкретного навчального предмета).

Розглянемо більш детально складові загальнопрофесійної компетентності.

Методичні компетентності передбачають розуміння місця і значення методики навчання в професійній підготовці вчителя інформатики; знання основних компонентів методичної системи навчання інформатики в школі та їх взаємозв'язків у навчальному процесі; знання основних компонентів концепції навчання інформатики, а також програм і підручників, розроблених на їх основі; знання змісту стандартів з інформатики; володіння методикою навчання окремих тем і питань шкільного курсу інформатики; уміння використовувати програмну підтримку курсу і оцінювати її методичну доцільність; уміння планувати навчальний процес з інформатики, обирати організаційні форми і методи, адекватні змістові матеріалу, що вивчається; знання функцій, видів контролю й оцінки результатів навчання, об'єктивно оцінювати знання і вміння учнів, коригувати методику навчання за результатами різних видів контролю; знання сучасних тенденцій у навчанні інформатики [17].

Науково-дослідницькі компетентності передбачають готовність до науково-дослідницької діяльності; вміння формулювати питання, що виникають на практиці, у вигляді наукової проблеми, проводити цілеспрямоване спостереження, педагогічний експеримент; вміння прогнозувати результати дослідження, вміння чітко, логічно викласти власні думки, вміння переконувати, аргументувати власну точку зору; здатність аналізувати психолого-педагогічну, наукову та методичну літературу з метою підвищення власного професійного рівня; створення власних педагогічних програмних засобів; написання статей, використання передового педагогічного досвіду.

Психолого-педагогічні компетентності передбачають наявність вмінь постановки та розв'язування педагогічних задач, вивчення педагогічної ситуації, об'єднання навчальних, розвивальних та виховних задач, здійснення прогнозування, володіння педагогічними технологіями, робота як зі слабкими, так і з обдарованими дітьми, застосування диференційованого та індивідуального підходів до учнів, здійснення педагогічного самоаналізу; наявність таких якостей, як педагогічна ерудиція, педагогічне мислення, педагогічна інтуїція, педагогічна імпровізація, педагогічний оптимізм, керування власним емоційним станом, надання йому конструктивного, а не деструктивного характеру; визначення особливостей власного стилю та використання позитивних природних даних; здійснення творчого пошуку; вміння бачити свою роботу загалом, розуміння причинно-наслідкових зв'язків [14].

Організаційно-управлінські компетентності передбачають організацію вчителем учнівського колективу, активну участь у роботі вчительського колективу, участь у роботі методичних семінарів, організацію позакласної (гуртки, екскурсії, вікторини, олімпіади та ін.) та самостійної роботи учнів, дотримання правил і норм охорони здоров'я в кабінеті інформатики, створення баз даних педагогічних матеріалів, бібліотечних та Інтернет-ресурсів, здійснення документообігу [8].

Комунікативні компетентності передбачають демократичний стиль спілкування, вміння слухати, впливати не прямо, а опосередковано; виявляти інтерес до особистості співрозмовника; наявність таких здатностей, як комунікабельність, тактовність; пошук нових задач та способів спілкування, взаємообмін інформацією, взаємокорекція поведінки, володіння засобами невербального спілкування, вміння приймати незалежну позицію під час вирішення конфліктів, виховання культури спілкування.

Компетентності з ІКТ передбачають об'єднання традиційних та інноваційних технологій; використання ІКТ для професійного вдосконалення, організації та управління навчальним процесом; використання технологій дистанційного навчання, сучасних методів і засобів контролю знань; розробку електронних курсів; використання ІКТ для організації індивідуальної, самостійної роботи.

Отже, нами розглянута структура професійних компетентностей вчителя

інформатики, яка охоплює загальнопрофесійні компетентності вчителя, набуття яких у процесі навчання гуманітарних, соціально-економічних, природничо-математичних, професійно-орієнтованих та спеціальних дисциплін у педагогічному ВНЗ дасть змогу йому повноцінно жити та успішно працювати в інформаційному суспільстві.

Використана література:

1. Андрущенко В. П. Головне – це модернізація змісту педагогічної освіти / В. П. Андрущенко // Вища школа. – 2005. – № 1. – С. 32-40.
2. Рамський Ю. С. Зміни в професійній діяльності вчителя в епоху інформатизації освіти / Ю. С. Рамський // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання : зб. наук. праць / редрада. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. – № 5(12). – С. 10-12.
3. Компетентнісна освіта: від теорії до практики. – К. : Пляеди, 2005. – 120 с. – (Відкритий урок. Основна школа. Вип. 3-4).
4. Жалдак М. И. Система подготовки учителя к использованию информационной технологии в учебном процессе : дисс. ... д-ра пед. наук / М. И. Жалдак. – М. : НИИ СИМО АПН СССР, 1989. – 48 с.
5. Морзе Н. В. Основы методичної підготовки вчителя інформатики : монографія / Н. В. Морзе. – К. : Курс, 2003. – 372 с.
6. Триус Ю. В. Комп'ютерно-орієнтовані методичні системи навчання : монографія / Ю. В. Триус. – Черкаси : Брама-Україна, 2005. – 400 с.
7. Раков С. А. Сучасний учитель інформатики: кваліфікація та вимоги / С. А. Раков // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2005. – № 5. – С. 35-38.
8. Жалдак М. И. Модель системи соціально-професійних компетентностей вчителя інформатики / М. И. Жалдак, Ю. С. Рамський, М. В. Рафальська // Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія № 2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання : зб. наук. праць / редрада. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2006. – № 7 (14). – 185 с.
9. Рамський Ю. С. Про роль математики і деякі тенденції розвитку математичної освіти в інформаційному суспільстві / Ю. С. Рамський // Математика в школі. – 2007. – № 7. – С. 36-40.
10. Зеленська Л. Д. Проблема формування професійно-педагогічної компетентності вчених вищих навчальних закладів Слобожанщини (кінець XIX – початок XX століття: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди / Л. Д. Зеленська. – Харків, 2006. – 24 с.
11. Саюк В. І. Розвиток професійної компетентності вчителів географії у системі післядипломної педагогічної освіти : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Центр ін-т післядиплом. пед. освіти АПН України / В. І. Саюк. – К., 2007. – 22 с.
12. Радионова Н. Ф. Компетентностный подход в педагогическом образовании / Н. Ф. Радионова, А. П. Тряпицына. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.omsk.edu/article/vestnik-omgru-75.pdf>
13. Ларионова О. Г. Интеграция личностно-центрированного и компетентностного подходов в контекстном обучении (на материале подготовки учителя математики) : автореф. дисс. ... докт. пед. наук : 13.00.02 / О. Г. Ларионова / Ин-т содержания и методов обучения РАО. – М., 2007. – 54 с.
14. Маркова А. К. Психологический анализ профессиональной компетентности учителя / А. К. Маркова // Советская педагогика. – 1990. – № 8. – С. 82–88.
15. Кузьмина Н. В. Профессионализм деятельности преподавателя и мастера производственного обучения профтехучилища / Н. В. Кузьмина. – М. : Высшая школа, 1998. – 166 с.
16. Овчарук О. В. Розвиток компетентнісного підходу: стратегічні орієнтири міжнародної спільноти / О. В. Овчарук // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : Бібліотека з освітньої політики / за заг. ред. О. В. Овчарук. – К. : К. І. С., 2004. – 112 с.
17. Морзе Н. В. Методика навчання інформатики. – Ч. 1 : Загальна методика навчання інформатики / Н. В. Морзе. – К. : Навчальна книга, 2003. – 254 с.

Мойко О. С. Формирование профессиональной компетентности будущих учителей информатики как проблема современного высшего образования.

В статье рассмотрено и проанализировано структуру профессиональных компетенций учителя информатики и раскрыто содержание ее отдельных составляющих.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, учитель информатики, учебный процесс.

Moisko O. S. Formuvanya professional competence of future teachers of informatics as a problem of modern higher education.

The article reviews and analyzes the structure of the professional competence of teachers of Informatics and revealed the content of its individual components.

Keywords: professional competence, science teacher, educational process.

УДК 373.5.16:53

Науменко У. В.
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПРОЦЕСІВ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ

У статті розглядаються окремі аспекти інтеграційних європейських процесів у галузі освіти в Україні. Зазначені цілі та завдання Сорбонської Декларації. Розкрито питання Європейської інтеграції. Характеризуються елементи вищої освіти у міжнародних тенденціях.

Ключові слова: освітні реформи, інтеграційні процеси, галузь освіти.

Процес загальноєвропейських освітніх реформ виявився реакцією на виклик ХХІ століття, що створив нову ситуацію у сфері вищої освіти. Вона характеризується наявністю таких елементів у міжнародних тенденціях розвитку освіти:

1. Інтернаціоналізація освіти (збільшення потоку студентів, що навчаються в закордонних ВНЗ, обмін студентами і професорсько-викладацьким складом, використання закордонних програм, технологій та інформації);

2. Зростання конкуренції на світовому ринку освітніх послуг (збільшення кількості приватних ВНЗ, поява і розвиток дистанційного навчання);

3. Схильність до нових економічних імперативів, створюваних глобалізацією (створення міжнародної системи ліцензування, сертифікації, акредитації);

4. Зміна функцій держави в галузі освіти (багато держав проводять політику розрегулювання, деєтатизації освіти, передаючи навчальним закладам більше прав і повноважень);

5. Швидке зростання чисельності студентів при зміні (розширенні) вікової структури.

У концепції освіти спостерігається помітне розширення поняття освіти за трьома основними напрямками:

1. Збільшення тривалості навчання – починається з народження і продовжується все життя – це підкріплюється розвитком системи дошкільної освіти й освіти дорослих.

2. Розширюється мережа навчальних закладів; школа як суспільний інститут не є єдиним джерелом знань і вмінь.

3. Збільшення сфери впливу освіти – це не тільки інтелектуальне зростання, але й формування всіх аспектів особистості: інтелектуального, емоційного, фізичного, соціального.

Таким чином, з огляду на те, що концепція безперервної освіти одержала всіляку підтримку більшості європейських країн, а неминучі процеси глобалізації стосуються всіх сфер людського життя, можна зробити такий висновок. Процес глобалізації стимулює об'єднання освітніх систем у єдиний освітній простір, а науково-технічний прогрес, розвиток нових технологій і інформатизація суспільства формують новий образ освітнього простору (глобальне суспільство повинно бути й глобально інформаційним, і в